אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות אי הכי אפי' אשה נמי קסבר איש [א]חייב לחנך בנו במצות ואין האשה חייבת לחנך את בנה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי בנו אין בתו לא אלא לריש לקיש אפילו בתו קסבר בנו חייב לחנכו בתו אינו חייב לחנכה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי בנזירות אין [ב]בנדרים לא אלא לריש לקיש אפילו נדרים נמי לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא בנדרים דלית ליה ניוול אלא אפילו בנזירות דאית ליה ניוול אפילו הכי חייב לחנכו בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר היינו דקתני מיחה או (א) שמיחוהו קרוביו אלא לרבי יוסי בר' חנינא אמר ריש לקיש כל כמיניהון קרובים דאמרין ליה לא תיגמריה מצות קסבר כל חינוך דלא חשיב לא ניחא ליה בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר משום הכי מגלח ועביד הקפה אלא לר' יוסי בר' חנינא אמר ר"ל כדי לחנכו במצות הא קעביד הקפה קסבר הקפת כל הראש מדרבנן וחינוך מדרבנן ואתי חינוך דרבנן ודחי הקפה דרבנן בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי מגלח מייתי קרבן אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש כדי לחנכו במצות הא קא מייתי חולין לעזרה [ס]קסבר (א) חולין בעזרה (ב) [ג]לאו דאורייתא בשלמא לרבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אהכי כי מיטמא [ד]מייתי קרבן ציפרין ואכיל כהן מליקה אלא לרבי יוסי ברבי חנינא אמר ריש לקיש הא קאכיל נבילה קסבר כרבי יוסי בר' יהודה [ג]דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא וסבר רבי יוסי הכי והתניא ר' יוסי ברבי יהודה אומר מנין לחטאת העוף שהיא באה על הספק [ה]שאינה נאכלת תלמוד לומר [1]והזב את זובו לזכר ולנקבה מקיש נקבה לזכר מה זכר [ו]מביא קרבן על הודאי אף נקבה [ז]מביאה קרבן על הודאי ומה זכר [ח]מביא על הספק אף נקבה [ט]מביאה על הספק ומה זכר [י]ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק אף נקבה [כ]ממין שהיא מביאה על הודאי מביאה על הספק אי מה זכר מביא קרבן [ל]ונאכל אף נקבה מביאה קרבן ונאכל אמרת לא

וריש לקיש אמר. טעמא שהאיש מדיר את בנו בנזיר כדי לחנכו במצות: **ואי משום חינוך אפילו אשה.** תהא מדרת את בנה בנזיר: **בשלמא רבי יוחנן דאמר הלכה היא בנזיר אמטו להכי בנו אין בתו לא.** דהכי היא הלכה ואין משיבין כלל: **אלא לריש לקיש אפילו בתו.** נמי ליהוי (א) נזירה: **בנזיר אין.** [ב]לשון נזירות אדם יכול להזירו כדהויא הלכה למשה מסיני ובלשון נדרים לא: **לא מיבעיא בשאר נדרים.** כגון להדירו להביא קרבן דלית ליה ניוול דמותר לשתות ביין דיכול להדירו (ב): **אלא אפילו בנזירות כו'.** בכולה שמעתא גרסינן אלא דריש לקיש וספרים שכתוב בהן ר' יוסי בר' חנינא שבשתא היא: **היינו דקתני מיחה או** (ג) **שמיחוהו קרוביו.** דכי היכי דהלכה היא שהאיש מזיר את בנו הכי נמי הלכה שיכולין למחות: **אלא לריש לקיש כל כמיניהון.** דקרובין דאמרי ליה לא תיגמריה מצות: **קסבר.** ריש לקיש כל חינוך דלא [ג]חשיבי ליה כגון חינוך דנזירות דבזיונא הוא דקא מגלח ראשו לא ניחא ליה לבריה ומשום הכי יכולים למחות: **אהכי.** מותר לו לגלח ואע"ג דעביד הקפה וקעבר על לאו דלא תקיפו(ד) דהכי הוא הלכה למשה מסיני: **אלא לריש לקיש.** היכי עבר על הקפה דהוי מדאורייתא משום חינוך: **קסבר הקפת כל הראש.** לא מיתסר אלא מדרבנן ואתי חינוך כו': **אהכי מגלח ומייתי קרבן.** ולית ביה משום חולין בעזרה: **אלא לריש לקיש.** דאמר דלא הוי [ד]טעם אלא משום חינוך כיון דלא חל עליה נזירות מדאורייתא אישתכח דקא מייתי חולין לעזרה: **כי קא מיטמא מייתי לפרים ואכיל כהן מליקה.** ולית ביה לא משום חולין לעזרה ולא משום מליקה דהכי הלכה למשה מסיני: **אלא לריש לקיש.** כיון דמדאורייתא לא מיחייב בנזירות אשתכח דקמייתי חולין לעזרה וקא אכיל כהן נבילה: ה"ג **סבר לה כר' יוסי ברבי יהודה דאמר אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא.** והילכך כיון דמדאורייתא לא בעי שחיטה לא חשיבא נבילה ולא מייתי חולין לעזרה דאיסור חולין בעזרה ליתיה לרבי יוסי אלא מדרבנן. ולמאן דקא מתרץ [ה] ידע ליה הכי היכא אמר רבי יוסי הכי: **מנין לחטאת העוף שבאה על הספק.** כגון דלידה או דזיבה שאינה נאכלת: **תלמוד לומר.** והדוה בנדתה והזב את זובו(ד): **להקיש נקבה לזכר מה זכר מביא קרבן.** בהמה על ודאי אכל חלב בשוגג וה"ה לודאי זיבה אף נקבה מביאה קרבן על ודאי לידה חטאת העוף: **מה זכר מביא.** אשם תלוי על ספק אף נקבה מביאה קרבן על ספק לידה. אבל עדיין לא שמענו אם ממין בהמה אם ממין העוף אלא ממה שלמדנו שמביא זכר על הספק מאותו מין שמביא על הודאי שלעולם (ה) מביאין [ו]בהמה אף נקבה ממין העוף שמביאה על הודאי מביאה נמי על ספק לידה וזיבה: **מה זכר מביא קרבן.** על הספק ונאכל שהרי אשם תלוי נאכל אף נקבה שמביאה קרבן [ז]מן העוף על ספק יהא נאכל: אמרת

קסבר חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין בהבאתן ובין דשרי לאוכלם וכן מותר להביא א] [הלחם והזרוע בשלה] מן האיל ולהניף בעזרה והאימורים של חטאת איכא למימר יעלם לשם עלים והדם יזרוק לשם ב] שמים ועולה ושלמים יעשה לשם נדבה: **משום** הכי כי מיטמא מייתי קרבן ציפורין. דמשמע לי' מדיר בנו בנזיר דכל תורת נזיר עליו ואם מיטמא מביא ליפורי' אחד לעולה ואחד לחטאת ונאכל: **אלא** לרבי יוסי בר' חנינא קאכיל כהן נבילה. שהרי [מלותו] במליקה והא לא קשיא ליה קאכיל טרפה דמליקה מן העורף וה"ל נשברה חוט השדרה דאיכא למימר דסבר ליה כמ"ד מחזיר הסימנין אחורי העורף (חולין דף יט:):

קסבר רבי יוסי בר' חנינא אין שחיטה לעוף מן התורה. ולא צריכא אלא נחירת סימנין להוציא הדם דרך הסימנים ומכי מולק והוציא הדם תו לא צריך: **ה"ג** וסבר רבי יוסי בר' חנינא הכי והתניא א"ר יוסי בר' חנינא וכו' ולא גריס ר"ח[1] דרבי יוסי ברבי חנינא אמורא הוא ולא תנא וגרס ר"ח הכי סבר לה כרבי יוסי בר' יהודה דאמר אין שחיטה לעוף וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא סבר כרבי יוסי ברבי יהודה[2] דאמר לקמן ומיהו לא אשכחנא בעלמא דאית ליה הכי אלא מהא דאמר לקמן עד מתי מדיר בנו בנזיר עד שיגיע לעונת נדרים ואיכא חד לישנא בש"ס דמפרש [טעמיה] דסבר כדי לחנכו במצות וא"כ לדידי' זקוק לומר כל מה שאמרנו לרבי יוסי ברבי חנינא דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא ורבינו תם מפרש דאין לשבש הספרים דהא רבי יוסי בר' חנינא דשמעתין על כרחך תנא היה ואינו אותו שבש"ס שמוזכר באמורא שהרי אמר רשב"ל משום ר' יוסי בר' חנינא ור' יוסי בר' חנינא היה תלמיד דרבי יוחנן דאמר בפרק שלישי דסנהדרין (דף ל:) דרבי יוחנן סמכיה ואמר ליה אמור מה שמעת ואיך אמר רשב"ל משמו אלא ודאי תרין הוו(ה): **וסבר** רבי יוסי ברבי חנינא הכי והתניא מנין לחטאת [העוף] הבאה על הספק. כגון זב וזבה מספק ויולדת ואינה יודעת אם ולד הפילה אם רוח הפילה: **לזכר** ולנקבה[3] ומקיש נקבה לזכר. שהרי שוין הם בהן דינא דזכר מביא קרבן על הודאי כגון חטאת בהמה אם אכל חלב והוא הדין נקבה דזה דבר פשוט בלא היקש הילכך נקיש מה זכר מביא על הספק אשם תלוי אף נקבה מביאה על הספק [ג] ול"ע דזה נמי דבר פשוט [דפרשה] באשם תלוי כתיב (כגון) גבי איש וגבי אשה דכל התורה כולה (ובע"א יש לפרש) בלשון זכר נאמרה ונראה לר"י דמיירי בזב שבא על הזבה מה הזכר מביא חטאת אף נקבה מביאה [חטאת] ומה הוא מביא נמי כשהוא ספק זב אף היא נמי מביאה חטאת עוף [ד] היכא שבא עליה כשהיא ספק זבה [ה] [והוא הדין דמצי למימר מה זכר וכו'] אף נקבה מביאה על הספק ספק זבה מביאה על הספק כמו בסמוך ומה זכר ממין שהוא מביא קרבן על הודאי דהיינו בהמה לחטאת הוא מביא על הספק דמביא בהמה לאשם תלוי אף נקבה ממין שמביאה על הודאי דהיינו חטאת העוף תביא על הספק עוף לחטאת וה"ה דמצי למימר כי היכי דמביא הוא אשם על [ספק] חלב [היא נמי] מייתי לספק זיבה חטאת העוף על הספק: **אי** מה זכר מביא קרבן ונאכל. על ספיקו דאשם תלוי נאכל אף נקבה כשמביאה על הספק יהיה נאכל: אמרת

ואי ס"ל ע"כ אין שחיטה לעוף מן התורה ונראה דאין צריך למחוק הספרים דר"ב בר חנינא (א) שהיה אמורא תלמידו של ר' יוחנן היה כדאיתא בסנהדרין דר' יוחנן סמכיה לר' יוסי בר חנינא והתניא ר"י בר חנינא מנין לחטאת העוף הבאה על הספק שאינה נאכלת. כגון ספק זבה וספק יולדת. וקצת קשה דמשמע דפשיטא ליה דבאה על הספק דמייתי קרא דאינה נאכלת וצריך לומר דסיפא דמילתא נקט וכולה אתיי׳ מהך קרא: אפי׳ נקבה מביאה קרבן: זכר מביא קרבן על הודאי הא לא צריך קרא דהשווה הכתוב אשה לאיש לכל עונשין שבתורה אלא משום סיפא דמילתא נקט: זכר מביא על הספק אשם תלוי: אפי׳ נקבה מביאה על הספק דשייך בנקבה ולא בזכר כגון יולדת על הספק מביאה: ממין שהוא מביא על הודאי מביא על הספק: מביא על הספק

ריש לקיש לחנכו במצות מחינוך המצוה. קסבר כל חנוך דלא חשיב בזיונא הוה ולא ניחא ליה. כל חנוך שאין קרוביו מחשבי׳ אותו בזיון הוה ולא ניחא ליה לנער דלא רצו חכמים לתקן חנוך כזה שמא ישמע לקרוביו ויעבור על נזירותו: הקפת כל הראש אין לה שמה הקפה. דלא מקרי הקפה אלא המשוה צדעיו לאחורי אזניו: קסב׳ חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא. בין הקרבן ובין אכילתן. דמשמע דכל דין נזיר עליו וקרבנו נאכל חולין בעזרה לאו דאורייתא ועולה ושלמים יקרבו נדבה והחטאת חולין ויזרוק דמו לשם מים והאמורי׳ יקטיר לשם עצים. כר"א דאמר איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה. יעלו לשם עצים ונתערב בדם חיה יזרוק לשם מים ולחם אכיל בפדיון: משום הכי כי נטמא מייתי צפורי׳ דכל משפט נזי׳ עליו: אין שחיט׳ לעוף מן התורה. וא"צ כי אם נחירה שיוצא הדם דרך סימנים: ה"ג (ר"ח) [ר"ח] סבר לה כר' בר יהודה. והתניא ר"י בר יהודה אומר

(א) נראה דל"ל דר"י בר חנינא דשמעתין תנא היה שהרי רשב"ל אמר משמו ור"י בר חנינא שהיה אמורא וכו' ועי' בתוס'.

עין משפט נר מצוה:
נו א מיי' פ"ג מהל' נזירות הל' ט ופ"ב מהל' תפילין הל' יג ופ"א מהל' ת"ת הל' א ופ"ז מהל' לולב הל' יט [ופ"ו מהלכות סוכה הלכה א ופ"א מהלכות חגיגה הלכה א ופ"ב מהלכות שביתת עשור הלכה י] סמג עשין כח כו יב טוש"ע או"ח סי' יז סעי' ג וסי' לז סעי' ג וסי' תרמ סעי' ג וטוש"ע יו"ד סי' רמה סעי' ה [וטוש"ע א"ח סי' תרמ סעיף ב וסי' תרעז סעיף ג וסי' תרפט סעיף א וסי' תרצו סעיף ב]:
נז ב מיי' פ"ב מהל' נזירות הל"ג:
נח ג מיי' פ"ג מהל' שחיטה הל"ב ועיין בכ"מ. [ד מיי' פ"ב מהל' נזירות הל' יד]:
נט ה מיי' פ"ז מהל' פסולי מוקדשין הל' י ופ"ט שם הל' ו ופ"א מהל' מחוסרי כפרה הל' ו והל' ז:
ס ו מיי' פ"א מהל' שגגות הל"א סמג עשין ריג:
סא ז מיי' שם פ"ח הל' ד ה ופ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ג:
סב ח מיי' פ"ח מהל' שגגות הל"א:
סג ט מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל"ז:
סד י מיי' פ"א מהל' שגגות שם:
סה כ מיי' פ"א מהל' מחוסרי כפרה הל' ה:
סו ל מיי' פ"ט מהל' מעשה קרבנות הל"א סמג עשין קפג:

תורה אור השלם
1. וְהַדָּוָה בְּנִדָּתָהּ וְהַזָּב אֶת זוֹבוֹ לַזָּכָר וְלַנְּקֵבָה וּלְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם טְמֵאָה: ויקרא טו לג

הגהות התוספות
1. נ"ל ולא גרים ר"ח הכי.
2. נ"ל וסבר רבי יוסי ברבי יהודה הכי והתניא וכו' ומיהו לא כו'. ותיבות דאמר לקמן נמחק. 3. עי' הגהות הב"ח לדיבור זה.

מוסף רש"י
חולין שנשחטו בעזרה. חולין שנשחטו בעזרה לאסורי בהנאה, לאו דאורייתא. בפרק שני דקדושין (נח.) איפלגו בה (פסחים כב.). אין שחיטה לעוף מן התורה. ואפילו מתורה שבעל פה הלכה למשה מסיני אין לו, אלא מדברי סופרים, ואין נבלת עוף קרויה נבלה אלא כשמת מאליו או הרגוה במכה שאינה על ידי סימנים, אבל נחירה או עיקור סימנין בעלמא כשרה מן התורה, וטעם דאין שחיטה לעוף מן התורה, בשחיטת חולין (שם) ילפינן ליה. הואיל ונבלת עוף לא תלפינן מן ומיהו דלא בבשר בהמה, מוקי לה בשמיטה (קדושין עא.).

פי' הרא"ש (המשך)
והכין פי' ר' יוסי בר חנינא אשכחן תנא דסבר כותיה [ומיהו לא מצינן דאית ליה לר' יוסי בר יהודה הכי אלא מדקאמר בסמוך דאיש מדיר בנו בנזיר עד שיגיע לעונת נדרים. ובתרי לישני אמרי' דאית ליה כדי לחנכו במצות

מסורת הש"ס
א) [פסחים כב. כג. קדושין דף נח.], ב) [ע' תוס' פסחים כב. ד"ה חולין], ג) חולין כ: קדושין עא., ד) [ויקרא טו], ה) [בסוכה מ: ובקידושין כ. ובערכין ל:] דתניא ר' יוסי ברבי חנינא אומר כו' והיא תוס' בערכין פ"ה גלגל לסלית שהיה תנא ובע"צ תרי ר"י בר חנינא הוו וע' תוס' בכורות לב: ד"ה פסק מתני' וכו' הלוכו דר"י ב"ח דהכא הנדפס לעיל כח: ריש לקיש אמר ר"י ב"ח היא עיקר וע' רשב"ם ב"ב קנז. ד"ה מביאה קרבן וכו' משמע נ"כ דגרס הכא ר' יוסי ברבי חנינא בבריתא וע"ש ברכות ל: א"ר יוחנן א"ר יוסי ברבי חנינא],

נוסחת הריב"ן
א] מזירה: ב] בלשון: ג] חשיב: ד] טעמא: ה] דקא מתרץ הכי: ו] מן הבהמה: ז] שמביאה קרבן העוף על הספק כו':

הגהות הב"ח
(א) גמ' מיחה או שמיחו קרוביו אלא לר' יוסי וכו' כל כמיניהון דקרובין: (ב) רש"י ד"ה לא מיבעיא וכו' הד"א ד"ה אלא וכו' אלא לריש לקיש: (ג) ד"ה היינו וכו' או שמיחו קרוביו: (ד) ד"ה תלמוד לומר וכו' את זובו לזכר ולנקבה להקיש: (ה) ד"ה מה זכר וכו' שלעולם מביא בהמה:

גליון הש"ס
גמ' קסבר חולין בעזרה לאו דאורייתא. עי' תוס' זבחים דף עו ע"ב ד"ה כדם:

הגהות מהר"ב רנשבורג
א] תד"ה קסבר כו' וכן מותר להביא הלחם והזרוע בשלה. תיבות הלחם והזרוע בשלה נמחק וכ"ב לחם מן הסל וזרוע כל"ל. א"מ: ב] בא"ד והדם יזרוק לשם שמים. תיבת שמים נמחק וכ"ב מים: ג] ד"ה לזכר וכו' ול"ע דזה וכו' כגון גבי איש וכו' ובע"א יש לפרש בלשון וכו'. תיבות כגון ובע"א יש לפרש נמחק וכ"ב מן ול"ע וכו' עד בלשון זכר נאמרה הוא גליון מתמלין דברי התוס' ובע"א יש לפרש ונראה לר' יוסי מיירי בזב שבא על הזבה וכו' ואינו מתרץ כל"ע ודויק וכל"ל. א"מ ועיין ע"ה: ד] בא"ד אף היא נמי מביאה חטאת העוף היכא שבא עליה. תיבות היכא שבא עליה וכו' וה"ה דמצי למימר מה זכר וכו' ספק זבה מביאה על הספק. מן מה עד הספק בתרא נמחק וכ"ב וה"ה דמצי למימר גבי זכר כמו בסמוך כל"ל א"מ ועיין ע"ה:

פי' הרא"ש
כדי לחנכו במצות דנזרי' סייג לפרישות. אמטו להכי בנו אין בתו לא דכך נתקבלה הלכה: אפי' נדרים נמי דנדרים נמי סייג לפרישות. כל כמינהו דקרובים דאמרי לא תגמור מצות ובלום [יכולים] למונעו מחינוך המצות.

לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה ששני איסורין מאי שני איסורין לאו איסור נבילה וחולין בעזרה מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא ודילמא מיחייב עליה משום דמיתחזי כתרין איסורין מדרבנן לימא כתנאי עד מתי מדיר את בנו בנזיר [א]עד שיביא שתי שערות דברי רבי רבי יוסי ברבי יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים מאי לאו תנאי היא דרבי סבר הלכה היא בנזיר ואע"ג דהגיע לעונת נדרים מדיר ליה ואזיל עד דמייתי שתי שערות ור' יוסי ברבי יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים סבר כדי לחנכו במצות וכיון דנפיק מרשותיה תו לא מיחייב אמרי לא דכולי עלמא הלכה היא בנזיר והכא במופלא הסמוך לאיש קמיפלגי רבי סבר (א)מופלא הסמוך לאיש דרבנן ואתיא דאורייתא דחיא דרבנן ור' יוסי בר' יהודה סבר [ב]מופלא הסמוך לאיש דאורייתא ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן היא רבי סבר אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש דרבנן ור' יוסי בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים קסבר לא אתי חינוך דרבנן ודחי מופלא הסמוך לאיש [ט]לימא הני תנאי כי הני תנאי דתניא [ג]מעשה ברבי חנינא שהדירו אביו בנזיר והביאו לפני רבן גמליאל והיה רבן גמליאל בודקו לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא רבי יוסי אומר לידע אם הגיע לעונת נדרים אם לאו אמר לו רבי אל תצטער לבודקני אם קטן אני אהיה בשביל אבא אם גדול אני אהיה בשביל עצמי עמד רבן גמליאל ונשקו על ראשו אמר מובטח אני בזה שמורה הלכה בישראל אמרו לא היו ימים מועטים עד שהורה הוראה בישראל בשלמא לרבי יוסי (א) בר' יהודה דאמר עד שיגיע לעונת נדרים היינו דקאמר אם קטן אני אהיה בשביל אבא (ב) אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי שערות ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי הא

אמרת לא. אמור מעצמך שלזה לא נקיטת אם אמרת בזכר שבו [איסור] אחד דחולין בעזרה קאכיל תאמר בנקיבה שיש שני איסורין חולין בעזרה ואיסור נבלה לכך מביאה חטאת העוף ואינו נאכל אלמא אית ליה (ה)דין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה דאורייתא:

מתקיף לה רב אחא בריה דרב איקא דילמא תרין איסורין דרבנן. אבל דאורייתא לא הויין תרי איסורי דאין שחיטה לעוף מן התורה וחולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא וצ"ע אם ההיקשא דרשה גמורה היכי קאמר לא אם אמרת בזכר שכן איסור אחד תאמר בנקבה שכן שני איסורין דרבנן הא אין משיבים בהיקש ויש לומר דודאי ההיקש דרשה גמורה לענין שיש תקנה לספק יולדת במה שמביאה חטאת העוף אבל מה שאמר התנא שאינו נאכל חומרא דרבנן הוא ומן התורה הוא נאכל דאין שחיטה לעוף וחולין בעזרה אין דאורייתא ורבנן החמירו למ"ד דאית[1] ליה בעלמא חולין שנשחטו בעזרה דאורייתא וקיימא לן בכל דוכתי דחטאת העוף בא על הספק ע"כ דרשה גמורה הוא שהרי מליקת העוף הוי כשחיטת חולין א] והכי מוכח כל הסוגיא כך לשון רש"י (בכריתות דף ז:):

לימא כתנאי וכו' עד שיביא שתי שערות. דהיינו מיום י"ג שנה ויום אחד ואילך רבי יוסי בר' יהודה אומר עד שיגיע לעונת נדרים היינו שנת י"ג די"ב[2] שנה נדריו נבדקין: **ואע"ג** דהגיע לעונת נדרים [מדיר] ליה. דמופלא סמוך לאיש דרבנן דמן התורה הוא קטן וברשות אביו הוא: **כיון** דנפק ליה מרשותיה. בעצמו מצי לידור בנזיר אם ירצה תו לא מיחייב וכ"ע מופלא סמוך לאיש מדרבנן: **אתיא** דאורייתא. נזירות דאביו ודחי יציאתו מרשות אביו דלא הוי אלא מדרבנן ואפילו סמוך לאיש כי בדקינן ליה דיודע להפלות: **ואיבעית** אימא כ"ע כדי לחנכו ומופלא סמוך לאיש דרבנן. וקשה היכי מצי סבר ב] לחנכו דבפרק שני דחולין (דף כח.) משמע דיש שחיטה לעוף מן התורה וא"כ היכי אכיל מליקה וצ"ל דלהך לישנא נימא דנייתי ולא יאכל כמו חטאת העוף שבא על הספק ג] [בפ' כל שעה] (פסחים דף כח.):

לימא הני תנאי כי הני. דפליגי אם מדירו [עד][3] שתי שערות או עד שיגיע [לעונת נדרים ולימא] לאו דוקא דבזה ליכא שום דחוי וה"נ איכא ד] בפרק כל שעה (שם דף לח.): **והביאו** לפני ר"ג לבדקו. פי' ר"ת באותו יום[4] הביאו לפני רבן גמליאל למר כדאית ליה ולמר כדאית ליה וקאמר ת"ק לידע אם הביא שתי שערות אם לא הביא והיה יתר מבן י"ג שנה ויום אחד: **רבי** יוסי אומר. ובתוספתא(ו) גרסינן ר' יוסי ב"ר יהודה: לידע אם הגיע לעונת נדרים. שהיה יתר מי"ב שנה ויום אחד דנדריו נבדקין: **אמר** לו רבי אל תצטער. אל תטרח לבדקני שהריני נזיר ממה נפשך אם קטן אני אהא בשביל אבי אם גדול אני אהא בשביל עצמי והשתא ס"ד דה"ק אם קטן אני לגבי קבלת נדרים דהיינו לפני הגעתי לעונת נדרים ואם גדול אני לענין קבלת נדרים דהיינו כשהגיע לעונת נדרים ולכך קמייתי הש"ס בשלמא לר' יוסי ב"ר יהודה דאמר דאף מי שהגיע לעונת נדרים לא מצי אביו מדיר ליה היינו דקאמר אם קטן כו' ואם גדול אני אהא בשביל עצמי דמשמע שאין אביו יכול להדירו:

אמרת לא אם אמרת בזכר. לכך הוא נאכל: **שכן.** אין בו אלא איסור אחד דדילמא שומן הוא מאי דאכל והשתא קמייתי חולין לעזרה: **תאמר בנקבה.** דדילמא רוח הפילה או דבר שלא נתחייבה עליה קרבן וקא פגע בשני איסורין: **מאי שני** (ג). דקאמר דקא משוי לה למליקה ואית בה איסור נבילה וחולין בעזרה אלמא דסבירא ליה לר' יוסי דשחיטת העוף מן התורה וחולין בעזרה מן התורה: ה"ג **מתקיף לה רב אחא בר איקא דילמא.** מאי שני איסורין א]בתרין איסורין מדרבנן דאיסור מליקה ואיסור חולין בעזרה ליתא אלא מדרבנן: **עד שיביא שתי שערות.** דהיינו (ד) עד בן ב]שלש עשרה שנה דמבן י"ב שנה ועד י"ג שנה אם אדם יודע לשם מי נדר ולשם מי הקדיש דבריו קיימין והכי תנן במסכת נדה בפרק יוצא דופן (דף מה:): **מאי לאו תנאי היא.** ורבי דאמר עד שיביא שתי שערות קסבר דהלכה היא בנזיר שהאיש מדיר את בנו בנזיר ומשום הכי ג]מדיר ליה עד שיביא שתי שערות ואע"ג ד]שהגיע לעונת נדרים: **ורבי יוסי בר' יהודה.** סבר דטעמא לא הוי אלא כדי לחנכו במצות והילכך כיון דהגיע לעונת נדרים ונפיק ליה מרשותיה תו לא מיחייב לחנכו במצות והיינו דקאמר עד שיגיע לעונת נדרים: **מופלא הסמוך לאיש.** קטן שיודע (ה) להפלות ולומר ג) בזמן שהוא סמוך לאיש ה]דהיינו בן י"ג לשם מי נדר לשם מי ו]קידש: **רבי סבר מופלא הסמוך לאיש מדרבנן הוא.** דבודקין את נדריו אם יודע למי נדר שמקיים את דבריו והילכך הלכה למשה מסיני היא בנזיר דהאב מדיר את בנו בנזיר אתי דאורייתא ודחי דרבנן: **ור' יוסי ברבי יהודה סבר מופלא הסמוך לאיש מדאורייתא.** נדרי מעליא הוו וכיון דמדאורייתא נפיק ליה מרשותיה דאב תו לא חיילי עלויה נדרי דאב. איש הוי מבן י"ג שנה ולא בפחות שלא מצינו בכל התורה שיהא קרוי איש בפחות מבן י"ג אבל בבן י"ג מצינו שקראו הכתוב איש כדכתיב (בראשית לד) ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי איש חרבו וגמירי שמעון ולוי בההיא שעתא בני י"ג שנה הוו והרואה לחשוב יגא ויחשוב ד): ה"ג **ואיבעית אימא דכולי עלמא כדי לחנכו במצות ומופלא הסמוך לאיש דרבנן ורבי.** דאמר עד שיביא שתי שערות ז]דקסבר אתי חינוך כו': **רבי יוסי אומר לידע וכו' בשלמא לר' יוסי.** דאמר האיש אינו מדיר את בנו אלא עד שיגיע לעונת נדרים: **היינו דקאמר אם קטן אני.** שלא הגעתי לעונת נדרים אהא נזיר בשביל אבא ואם גדול אני שהגעתי לעונת נדרים אהא בשביל עצמי: **אלא לרבי.** הא אע"ג דהוי גדול דהגיע לעונת נדרים ברשותיה דאבוה קאי להזירו (ו) ח] האמר עד שיביא שתי שערות ביד האב להזיר את בנו: אלא

ואמאי

סז א מיי' פ"ב מהל' נזירות הלט"ו:
סח ב מיי' פי"א מהל' נדרים הל"ד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלג:

הגהות התוספות
1. נ"ל דהא למאן דאית. 2. נ"ל די"ג. 3. נ"ל עד שיביא. 4. נ"ל באותו יום שהדירו אביו. 5. נ"ל ולכך מקשה.

פי' הרא"ש
אשם תלוי בהמה: אף נקבה מביאה עוף על הספק כמו על הודאי: שכן אסור א' ספק חולין בעזרה ובנקבה איכא ספק שני איסורים חולין בעזרה ומליקת נבילה: דמיחזי כב' איסורי' דרבנן. תימה דלכאורה משמע דדרש' גמור' היא דהיקשא קא דריש וכן קי"ל בכולי תלמודא דחטאת העוף באה על ספק אפי' למאן דאית ליה יש שחיטה לעוף מן התורה והיכי פריך מאיסור דרבנן. וצ"ל דדרשה גמורה היא דחטאת העוף באה על הספק והא דאינה [נאכל] היינו מדרבנן: עד שיגיע לעונת נדרים היינו מופלא סמוך לאיש כל שנת י"ג: סבר הלכה הוי בנזיר. דאע"ג דהגיע לעונת נדרים מדיר ואזיל עד דמייתי ב' שערות ויצא מרשותו: וכיון דנפיק מרשותיה תו לא מחייב. דכל מצוה שהוא מחויב בה אין אביו מחויב לחנכו בה: קסבר מופלא סמוך לאיש דרבנן וקרא דכי יפליא אסמכתא בעלמא: ואתיא דאורייתא. דהא במדיר את בנו דהלכה היא: לימא הני תנאי כהני תנאי ואע"ג דלית ליה דחויה קאמר לימא. וכה"ג איכא בפ' כל שעה בתחלתו לימא מתני' דלא כר' יהודה ומסיק הכי דאתייה כר' יהודה: והביאו לפני ר"ג לבודקו ביום שהדירו אביו והיה יותר מבן י"ג והביאו לבודקו אם הביא ב' שערות: ר"י בר יהודה [אומר] לא כך היה המעשה אלא בשנת י"ג הדירו והביאו לבודקו אם היה יודע לשם מי נדר: אל תצטער לבודקני דממה נפשך אהיה נזיר או בשביל אבא או בשבילי והיינו ת"ק כרבי ור' יוסי כר"י בר יהודה ובתוספתא גרסי' הכא ר"י בר יהודה. בשלמא לר' יוסי בר יהודה היינו דקאמר אם קטן אני כו' בשביל אבא. כלומר אם קטן אני לענין נדרים שאיני יודע להפלות. ואם גדול אני לענין נדרים ויצאתי מרשות אבא: אלא לרבי דאמר וכו':

א) [לקמן סב. נדה מו:], ב) [תוספתא נדה פ"ה], ג) [ולידור יעב"ץ], ד) [עי' בתוי"ט אבות פ"ה מכ"א ד"ה בן י"ג למצות], ה) נ"ל דיש, ו) [נדה פ"ה],

נוסחת הריב"ן
א] כתרין: ב] בן י"ב שנה: ג] מצי מדיר: ד] דהגיע: ה] דהוי: ו] הקדיש: ז] קא סבר: ח] דהא אמר רבי:

הגהות הב"ח
(א) גמ' בשלמא לר' יוסי דאמר עד שיגיע כל"ל ותיבות בר' יהודה נמחק: (ב) שם אני אהיה בשביל אבא ואם גדול אני אהיה בשביל עצמי אלא לרבי דאמר עד שיביא שתי: (ג) רש"י ד"ה מאי שני איסורין דקאמר לאו דקא משוי לה מליקה ואית בה: (ד) ד"ה עד שיביא שתי שערות דהיינו בן י"ג שנים ויום אחד הס"ד ואח"כ מ"ה עד שיגיע לעונת נדרים דהיינו עד בן שנים עשר שנה דמבן י"ב שנה ועד י"ג שנה אם הוא יודע לשם מי: (ה) ד"ה מופלא וכו' שיודע להפליא ולומר וכו' דהיינו בן י"ב לשם מי: (ו) ד"ה אלא לרבי וכו' להזירו דהאמר רבי עד שיביא:

גליון הש"ס
גמ' לימא הני תנאי כהני תנאי. עי' לעיל דף ג ע"ב תד"ה לימא:

הגהות מהר"ב רנשבורג
א] תד"ה מתקיף וכו' ורבנן וכו' והכי מוכח כל הסוגיא כך לשון רש"י. נ"ב עי' א"מ דמן ולמ"ד בעלמא וכו' עד לבסוף הוא לשון רש"י זהו כוונת התוס' אבל לפנינו לא נמצא הכי ברש"י דמ"ש כאן בכריתות טעות המגיהים הוא דהתם כתב רש"י בענין אחר אבל בפסחים דף כח נמצא קצת הכי בלשון רש"י ויעו"ש: ב] ד"ה ואי בעית אימא וכו' וקשה היכי מצי סבר רבי לחנכו ובפרק שני דחולין משמע דסבר וכו' כל"ל: ג] בא"ד בפרק כל שעה (דף כח). מן בפרק עד כח נמחק. ונ"ב דבסמוך כל"ל והוא בעמוד א'. א"מ: ד] ד"ה לימא וכו' בפרק כל שעה (דף לח). נ"ב והוא ריש פרק שם יעו"ש בתוס' ד"ה לימא והתוס' כאן לא ס"ל לתרץ מ"ש שם התוס' אלשון לימא ודלא כהגה' שלפינו דף לח דשם אמר ג"כ או דלמא וזהו הדחוי' ושפיר אמר לימא ועי' לעיל דף ג ע"ב בתוס' ד"ה לימא. א"מ: